Adəmdən atom əsrinə, yaxud Şahin Fazil poeziyası...

Göyərçin Kərimi
AYB-nin üzvü,
Şair-yazıçı-publisist

Şairi Qarabağ qarışıq işğal olunan məskənlərimizin taleyi necə narahat edirsə, eləcə də, Fələstində tökülən günahsız qanlar ürəyini yandırır, hətta o qədər yandırır ki, susuzluqdan əzab çəkən yağışsız ölkələrə yağmur arzulayır:

"Qələm, ilhamımı ləngitmə, et çarə, tələs, dindir:
- O hansı ölkədir ölkəm təkin parə? Tələs, dindir.
- Fələstindir!"

Yaxud:

"Əlbət, yağmasa, olmaz,
Yağa, hər yana düşə,
Kaş bu yağışdan bir az
Ərəbistanə düşə... "

Yazarın, ümumiyyətlə, insanın kimliyi səviyyəsinin uyğun gəldiyi cəhətlər, düşüncəsinin üstünlük verdiyi əməllər baxımından təyin edilir: çılğınlıq o dərəcəyə çatmalıdır ki, müvazinəti pozmasın, mühakimə öz qədərini aşmamalıdır ki, çılğınlıq susmasın.

Şair o zaman böyük olur ki, şeirlərində ilahi sevgi ilə bəşəri duyğuların harmoniyasını yaradır. Bu nöqteyi-nəzərdən yanaşanda Şahin Fazil yaradıcılığının Yerlə Göyün vəhdət zolağı boyu uzanan həmişəyaşıl üfüqlərini söz sənətinin məhvərində görürük. Aşağıdakı poetik lövhəyə nəzər salaq:

"Məcnun - səhra dəlisi,
Fərhad - dağ dəlisi,
Mən - söz!"

Şeir yazmaq təkcə başqalarının görə bilmədiklərini görmək imkanından ibarət deyil, həm də başqalarının danışa bilməyəcəkləri dildə danışmaqdır. Şeirin səmaları genişdir, o, uçduqca uça bilir. Poeziyanın mövzu rəngarəngliyi dünyada baş verən hadisələrin sayı qədər sonsuzdur, lakin əsl şair ayrı-ayrı hadisələri qələmə almaqdansa, onların ümumləşdirilmiş obrazını yaratmaqla aid olduqları anlayışların bədii təsvirini yaradır.

Böyük filosoflar insanları zaman-zaman siniflərə ayırmış, onların üzərində dahiliyinə, alimliyinə, adiliyinə görə bölgülər aparmışlar. Lakin insanın maddi aləmə qarşı hiss etdiyi ehtiyacları nə qədər azalsa da, sağ qalması üçün vacib olan amillərin hökmündən xilas olması mümkün deyil. Deməli beyninin yaradıcı potensialının necə olmasına baxmayaraq ac qalmasın deyə hər gün həyat ilə mücadiləyə qalxan insan vaxtının olmaması səbəbindən alimliyə, dahiliyə imza ata bilməyəcək. Beləsi, ola bilsin, heç insanlığını da qoruyub saxlaya bilməyəcək. Mənzərə hansı şəkildə olur-olsun, insan üçün başlıca şərt insanilik məsələsidir, təəssüf ki, bölgülər ayrı-ayrı adamlara görə yox, cəmiyyətin təməl prinsiplərinə əsaslandığına görə bu məziyyəti dəstəkləmir.

Öz işini cəmiyyətin təməl prinsipləri üzərində quran Şahin Fərzəliyev, görün, bölgü daxilində bölgüsüz insanların ümumiləşdirilmiş obrazını necə ustalıqla təsvir edir:

"Hambal yük gözləyir məhzun, müntəzir...
Hamı yükdən qaçır, hambal yük gəzir:
- Gəl, ey Yük!"

Fədakarlıq fitrəti insanın təbiətində baş qaldırmalı, qanında olmalıdır. Müharibə də belədir: məhz fədakar insanlar ölümün üzərinə könüllü gedirlər. Fədakarlıq özünü idarə edə bilməmək cəhətilə tərs mütənasiblik təşkil edir və insanın bütün kateqoriyasına aiddir. Vətən sevgisi yeganə hisdir ki, insan şəraiti idarə etmədiyi yox, daha düzgün idarə etdiyi üçün odun içərisinə, ölümün pəncəsinə atılır. Şahin Fazil də mövcud şəraiti düzgün qiymətləndirdiyinə görə işğal olunmuş torpaqlarımız uğrunda döyüşməyə hazırdır. Şair bu mövzuda kitab-kitab şeir yazıb. Onun qəhrəmanlıq poeziyasının yaranmasına səbəb Qarabağın... Şuşanın azad olunması eşqilə qəhrəmanlığa susamış ürəyidir. Yuxarıda söylədiklərimizin yekunu olaraq müəllifin dahi musiqiçi Ü. Hacıbəyliyə xitabən qələmə aldığı döyüşkən misralara diqqət yetirək:

"Çarpışmağa hazır bizim əskər!
Azad oluna bilməsə, yaddan Qarabağ gər,
Ölmüş o şəhidlər təzədən bir də ölərlər, Üzeyir bəy,
Qoy "Cəngi" çalınsın!"

Yaxud:

"Unuda bilmərik bu dərdi,
Kim əkdi, amma kim becərdi...
Üstündə güllələr cücərdi,
Xocalı".

Hamı qələmlə yazır: şagird də, tələbə də, müəllim də, həkim də, alim də, dahi də və s. Lakin qələm sözünün bir sinonimi var: şair. Nədənsə, şair deyəndə adamın yadına qələm, qələm deyəndə şair düşür. Bəlkə bu o səbəbdəndir ki, dünyanın ilk söz adamları şairlər olublar.

Əksər filosoflar da yaradıcılığa şeirlə başlayıblar. Şeir danışmağı bacaran hər kəsin dilidir: sərbəsti, hecası, əruzu var, vəzni, qafiyəsi, təfiləsi, bəhri var...

Şeirin elə bir növü, elə bir janrı yoxdur ki, Şahin Fazil qələmində sınaqdan keçməsin. Üstəlik özü ədəbiyyata o qədər yeni ölçülü şeir növləri gətirib ki...

Haqqında səvə-səvə danışdığım ustad şairin yaradıcılıq amplitudası o qədər böyük, tarixçi iddiası o qədər səmimi, şeir səması o qədər geniş, poeziyası o qədər rəngarəngdir ki, haradan başlayıb harada qurtarmaq məsələsində lap çaş-baş qalırıq.

Təbiət dəyişkənliyi sevir, amma bitki, heyvan, insan ideyası dəyişməz olaraq qalır. Təbiətin əbədi nəzəriyyəsi əbədi varlıq yarada bilmirsə, əbədi olan nə üçündür? - Öz qısa ömrünü qarşılıq istəmədən min bir əzabla əbədi ideyalara xərcləmək idrakın dərk olunmazlıq göstəricisidir: dərk edən özü dərk olunmur. Suallar çoxdur; insan bilmir, gələcəyini keçmişin ağrısından xilas etsin, yoxsa indisini gələcəyin... Bu arada şeirlər - poetik ideyalar müəllifi Şahin Fazilə uzun ömür, can sağlığı, yeni yaradıcılıq diapazonu arzulayırıq.

Ədalət.- 2020.- 31 yanvar. S. 4.